

по пол, д) веројатна цел на дажбите, ѓ) родовска организација базирана на 14 божества. — 5) „Le récapitulatif du cadastre Ep de Pylos“ („Рекапитулација на катастарот Ep од Пил“) од М. Лежен (стр. 260—264), кај што се дадени интересантни забелешки во врска со содржината на текстовите од пилските серии Ер и Еб кои се некомплетни, како што се гледа од разликата во збирот на количините што се јавува во едната и другата серија. — 6) Πολυδίψιον Ἄργος од С. Маринатос (стр. 265—274), кај што авторот, опирајќи се на резултатите од Л. Палмер, заклучува дека микенскиот збор di-pi-si-jo-i означува демонски суштества на сушата. Тој донесува и 15 репродукции со претстави на фабулозни животни од кои некои имаат испуштени јазици, како да се претставени жедни, така што авторот гледа во нив претстави на спомнатите dipsioi. Одавајќи му полно признание на Л. Палмер за збогатувањето на нашите познанија на микенскиот календар, тој ја смета идентификацијата на ro-ro-wi-to = πλώριστος за сигурна, иако авторот на приказов (во Ж. А. XII стр. 303 итн.) покажа дека ro-ro-wi-to може побргу да означува еден месец φλόριτος кој е подоцна документиран на Пелопонес и, посебно, во Лаконија (Спарта) како φλοιάσιος, φλιάσιος, φλυήσιος. — 7) „Some Points for Discussion“ („Неколку точки за дискусија“) од Л. Палмер (стр. 275—284). Најинтересантна е неговата идентификација на кноскиот израз e-pi i-ku-wo-i-pi со ерп hikwoinphē ἐπὶ ἱπκωῖνφι во кој гледа ознака на божества (дуал од Ἴπλος — Ἴπλω „два Коња“ (евент. Посејдон и Деметра) потсетувајќи на пилскиот израз rotinija iqeja (An 1281), на дажбата од PY Fa 16 на еден i-qa Ἴπλος „Коњ“ и на PY Eq 59. 5 e-ne-ka i-qa-jo. Неговото инсистирање на транскрипцијата σίτων Πότνια за si-to-po-ti-ni-ja веројатно е оправдано, ако се имаат пред вид изразите da-pu₂-ri-to-jo po-ti-ni-ja, u-po-jo p. кај што е зборот пред Potnia во генитив. — 8) „The Labyrinth“ („Лабиринтот“) од Л. Ричардсон (стр. 285—296) е последниот реферат во оваа значајна публикација кој расправа за разните претстави на лабиринт на ѕидови, камења и друг археолошки материјал наоѓан на разни делови од Европа и му го бара потеклото на овој симбол на островот Крит.

М. Д. Петрушевски, Скопје.

I МЕЃУНАРОДЕН КОНГРЕС НА МИКЕНОЛОЗИТЕ

(Рим, 27-IX—3-X-1967)

Сите што го следат развитокот на микенологијата со задоволство можат да констатираат дека оваа засега најмлада гранка на античките студии сè повеќе се афирмира. Сметајќи, со право, дека е време да се излезе од релативно тесните рамки на т. н. „меѓународни колоквиуми“ интернационалниот комитет на микенолозите заклучи дека е дојден моментот за еден поширок контакт и соработка и дека постигањата на микенолошкото поле треба да се презентираат пред еден поширок форум. И така, последните резултати до кои се дојде на ова научно поле, како и набељужувањето и програмата на идните задачи што се поставуваат пред микенолошката наука беа изнесени на I-от меѓународен конгрес на микенолозите што се одржа во Рим од 27-IX до 3-X-1967. година.

Градот на Тибер беше домаќин на овој достоинствен меѓународен собир, а палатата „Consiglio Nazionale delle Ricerche“, што се наоѓа спроти „Citta universitaria“ им ги отвори своите сали на учесниците на конгресот. Во петте простории, за седум дена беа прочитани околу 100 реферати и соопштенија така што главните, односно големите реферати („relazioni“) се изнесуваа на

пленарните заседанија, а помалите реферати и соопштенијата („comunicazioni“) се разгледуваа во следните три секции: 1) археологија, 2) филологија (која беше поделена во 2 потсекции поради големиот број реферати) и 3) историја.

Добрата страна на организацијата на овој конгрес беше што пленарните заседанија се одржуваа пред пладне, а оние по секциите по пладне. Така им беше овозможено на сите учесници на конгресот да присуствуваат на читањето и на дискусиите по главните реферати без да оди тоа за сметка на нивниот потесен интерес, што инаку често се случува на меѓународните конгреси. Тоа го олесни секако и времетраењето на конгресот и релативно неголемиот број реферати. Имено, од околу 120 предвидени учесници со реферати, не присуствуваа сите. Од друга страна се појавија дополнително некои непредвидени, така што ни беше тешко да го уточниме нивниот број. Се разбира дека бројот на присутните беше далеку поголем. Уште една пофалба треба секако да им се оддаде на организаторите на овој конгрес: речиси сите реферати беа отпечатени, некои цели а од некои само куса содржина, онака како што биле испратени до центарот, со намена за внатрешна употреба („pro manuscriptis“) на конгресистите, во три тома под заеднички наслов „Atti e Memorie del 1° Congresso Internazionale di Micenologia“. Учесниците на конгресот можеа да ги добијат нив по цена од 5.000 ит. лири.

Свеченото отварање на конгресот беше на 27-IX-1967 во 10 часот во „Aula dei Convegni“ од спомнатата палата. Без голем церемонијал, по кусиот поздрав упатен до учесниците од Џ. Пулјезе—Каратели, претседателот на „Centro di studi Micenei ed egeo-anatolici — del CNR“, се премина на работа. Под претседателството на К. Галавоти, Џ. Пулјезе—Каратели и Ф. Рола, на ова прво пленарно заседание на конгресот Доро Леви го одржа својот реферат на тема „Continuità della tradizione micenea nell' arte greca arcaica“.

По пладнето работата се одвиваше по секциите. Следните денови, на пленарните заседанија ги читаа своите реферати С. Маринатос и Н. Платон (Атина), К. Галавоти (Рим), Ф. Шахермајер (Виена), О. Масон (Париз); В. Георгиев (Софија), Ј. Палмер (Оксфорд). Последниот ден (3-X-1967) ги изнесоа своите реферати М. Дезбору (Манчестер) и Џ. Пулјезе—Каратели (Рим). Од вкупно 12 реферати, прочитани на пленарните состаноци, не ќе згрешам ако речам дека централно место и посебно внимание и припаѓа на темата „La filologia micenea“ со која како референти настапија Е. Бенет (Медисон, САД), Џ. Чадвик (Кембриџ) и М. Лежен (Париз).

Референтите се истакнуваа со своите луцидни забелешки, остроумност со која ги бранео своите спротивни гледишта и при сето тоа со искрена срдечност и неусиленост во обноските. Во рефератот беа набележани заклучоци и програма што се однесуваат до проучувањето на микенската палеографија, текстови и јазик.

Не е можно овде да се набројат сите имиња и реферати што се изнесени по секциите, нито пак да се изврши некаква класификација, односно да се определи кои се повеќе а кои помалку вредни. Такви претензии нема пред сè затоа што никој не бил во состојба да ги ислуша сите, бидејќи секциите работео паралелно. Па сепак може да се изнесе општиот впечаток за работата на одделни секции и одделни учесници. Во таа смисла, чинам нема да згрешам ако речам дека најживи дискусии се водеа во филолошките секции, како на пр. во онаа што се одржа на 28-IX и на која ѝ претседаваше А. Хојбек; а меѓу одделните учесници правеа впечаток М. Лежен, В. Георгиев, Ф. Шахермајер и В. Милојчик со своето активно учество и дискусии по една низа

реферати. Па сепак и међу нив посебно место би му дала на М. Лежен, чиј лик и неуморна активност, мислам, ќе останат незаборавени кај сите присутни на конгресот, поради неговата исклучителна проникливост, духовитост и конструктивност во дискусиите во коишто учествуваше, како на пленарните заседанија така и во одделните секции.

Југословенската, и посебно македонската, наука може да биде задоволна што на оваа поширока афирмација на младава микенолошка наука и манифестација на научната соработка во микенологијата не изостанаа и нејзините претставители. Микенолозите од нашата земја, токму од нашиот град, ја имаа честа да бидат поканети на овој собир. Двајца учествуваа во работата на конгресот: М. Д. Петрушевски како претседател на една од филолошките секции на 27-IX и како референт на темата „Les désignations de couleurs en grec mycénien“, а П. Хр. Илиевски со рефератот „A Reexamination of the PY Cn Tablets“. На овој начин и нашите научници го дадоа својот придонес на овој прв конгрес на младата микенолошка наука.

Душица Петрушевска, Скопје.

MARKO FABIJE KVINTILIJAN, *Образование говорника, Одабране страни са латинског превео, предговор и коментар napisao Petar Pejčinović, Sarajevo, Izdavačko preduzeće „Veselin Masleša“, 1967, str. 553.*

U Predgovoru (str. 32) prevodilac s pravom ističe: „Pravo je čudo da su za pisca ovako visokih kvaliteta kakve je posjedovao Kvintilijan naši raniji i klasični i pedagoški stručnjaci pokazali relativno malo interesa.“ Upravo zato treba odati priznanje i prevodiocu i izdavačkom poduzeću „Veselin Masleša“ u Sarajevu što su izdanjem makar nepotpuna prijevoda Kvintilijanova djela INSTITUTIO ORATORIA bar djelomično popunili staru prazninu u našoj prijevodnoj literaturi s latinskog jezika. No kad je već preveo gotovo dve trećine tog djela, prava je šteta što Pejčinović nije nastavio svoj rad i dao nam cjelovit prijevod. Time bi vrijednost tog izdanja bila znatno porasla. Od 12 knjiga Kvintilijanova djela potpuno su prevedene knjige I — II i IX — XII, a djelomično knjige VI i VIII.

Prevodilac je popratio svoj prijevod opsežnim predgovorom (str. 5—34) i brojnim bilješkama. Predgovor je dobro koncipiran, sadržava sve najbitnije i može dobro poslužiti kao uvod u što bolje i potpunije razumijevanje Kvintilijanova izlaganja. U bilješkama manjeg i većeg gpsega iznijeta su potrebna tumačenja samog teksta.

Prijevod je dobar, jasan i lako se čita. Ipak iznosim jednu primjedu. Koliko god bilo potrebno da prijevod bude što jasniji i pregledniji, ipak treba, u granicama mogućnosti, voditi računa i o načinu izražavanja i oblikovanju misli autora koji se prevodi, što nije uvijek provedeno u Pejčinovićevu prijevodu. Kao primjer navodim početak 2. poglavlja VI knjige. Kvintilijanov tekst glasi: *Quamvis autem pars haec iudicialium caesarum summa praecipueque constet affectibus et aliqua de iis necessario dixerim, non tamen potui ac ne debui quidem istum locum in unam speciem concludere.* Cijepajući, po mojem mišljenju bez potrebe, taj ne odviše dug period na četiri samostalне rečenice, prevodilac ga ovako prenosi u naš jezik (str. 187): „Najvažniji dio sudskih govora je završetak. On se prvenstveno zasniva na obraćanju emocijama. U vezi s tim prisiljen sam da nešto o tome rečem. Do sada, međutim, nisam bio u stanju da o tom predmetu u cjelini posebno raspravljам, doduše nisam imao ni razloga za to.“ Mislim da će se svatko sa mnom složiti da je to više parafraza nego prijevod.

Što se tiče teksta bilježaka, iznosim ove primjedbe.